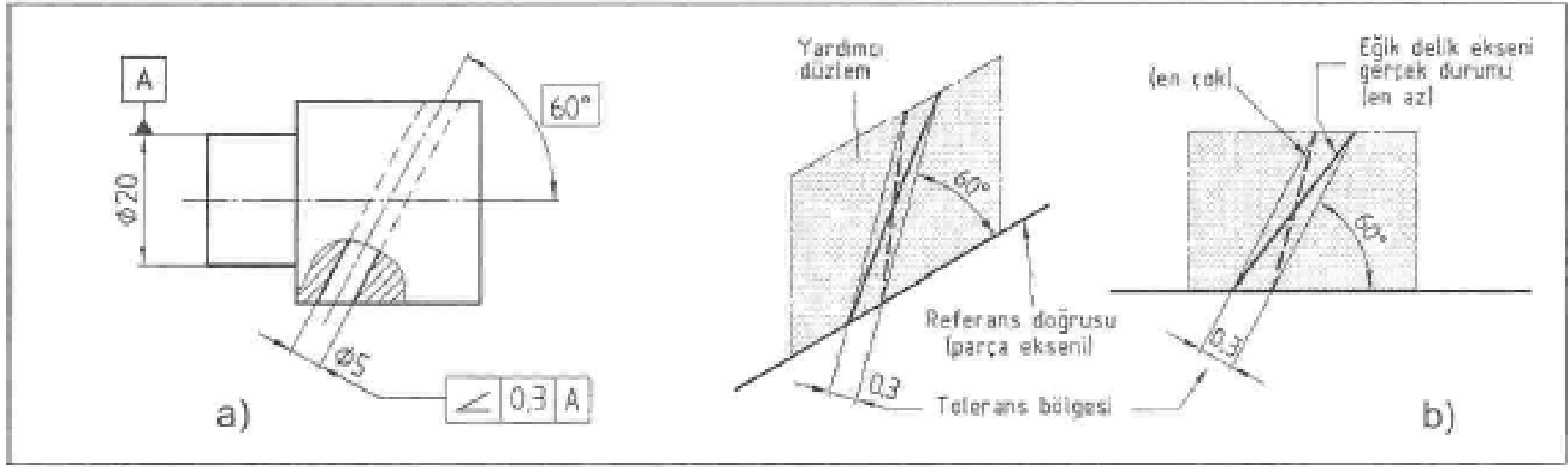

GEOMETRİK TOLERANS VE
BOYUTLANDIRMA
13. DERS

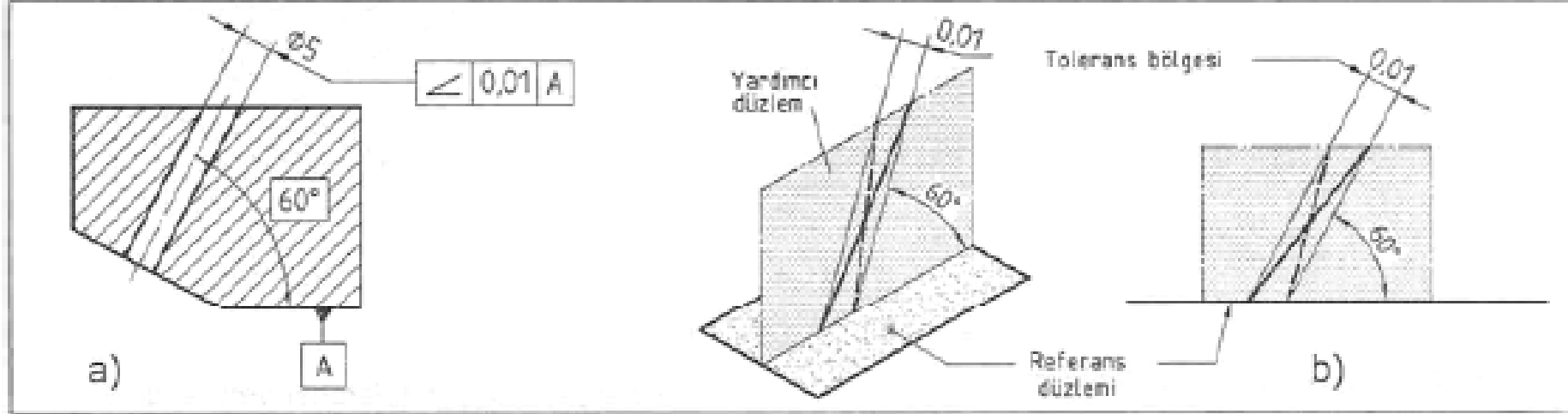
EĞİKLİK TOLERANSI (Referans elemanı doğru ise)

Şekil 110: Bir referans eksenine göre başka bir eksenin tek düzlemde eğiklik durumu

- (a) Tolerans bölgesi, referans doğrusuna belirli bir açıda eğik olan iki paralel doğruyla sınırlanmıştır.
- (b) **Örnek:** Deliğin eksenini, 0,3 aralıklı ve eksene göre 60° eğik olan iki doğru arasında bulunmalıdır.

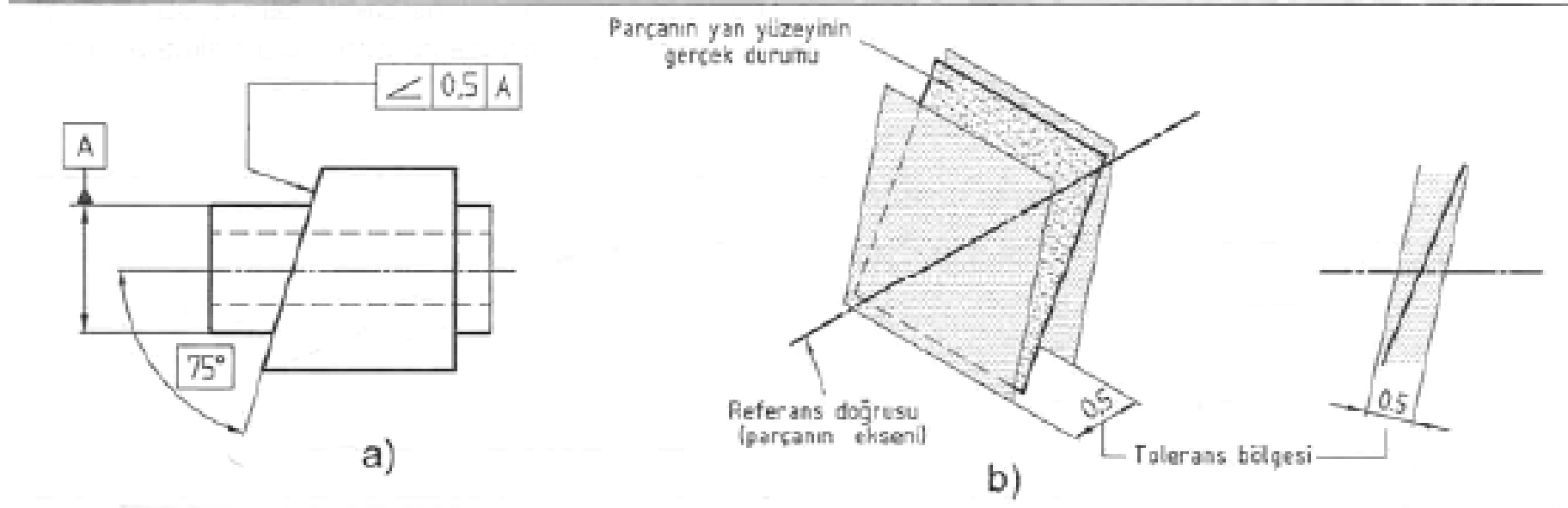
EĞİKLİK TOLERANSI (referans elemanı **düzlem** ise)

Şekil 111: Bir referans düzlemine göre bir eksenin tek düzlemde eğiklik durumu

- (a) Tolerans bölgesi, referans düzlemine belirli bir açıda eğik olan iki paralel doğruyla sınırlanmıştır.
- (b) **Örnek:** Deliğin eksenini, 0,01 aralıklı ve A referans düzlemine göre 60° eğik olan iki doğru arasında bulunmalıdır.

EĞİKLİK TOLERANSI (referans elemanı doğru ise)

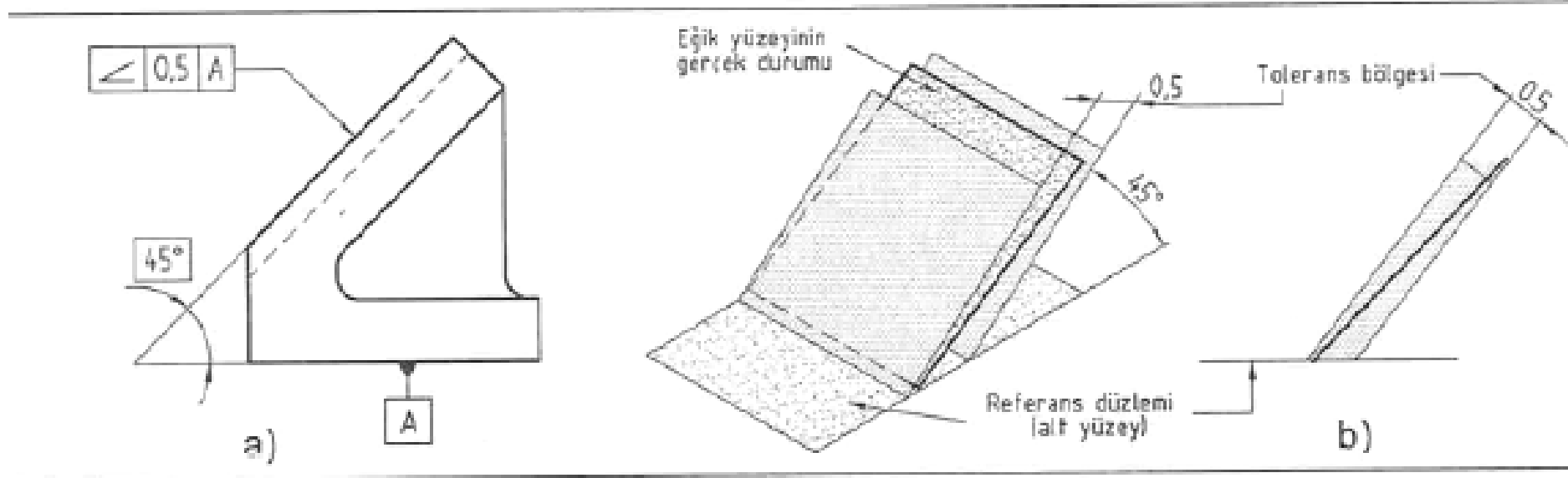
Şekil 112: Bir referans eksenine göre bir yüzeyin eğiklik durumu

(a) Tolerans bölgesi, referans doğrusuna belirli bir açıda eğik olan iki paralel düzlemlle sınırlanmıştır.

(b) **Örnek:** Eğik yüzey, 0,5 aralıklı ve yatay eksene göre 75° eğik olan iki paralel düzlem arasında bulunmalıdır.

EĞİKLİK TOLERANSI

(referans elemanı **düzlem** ise)

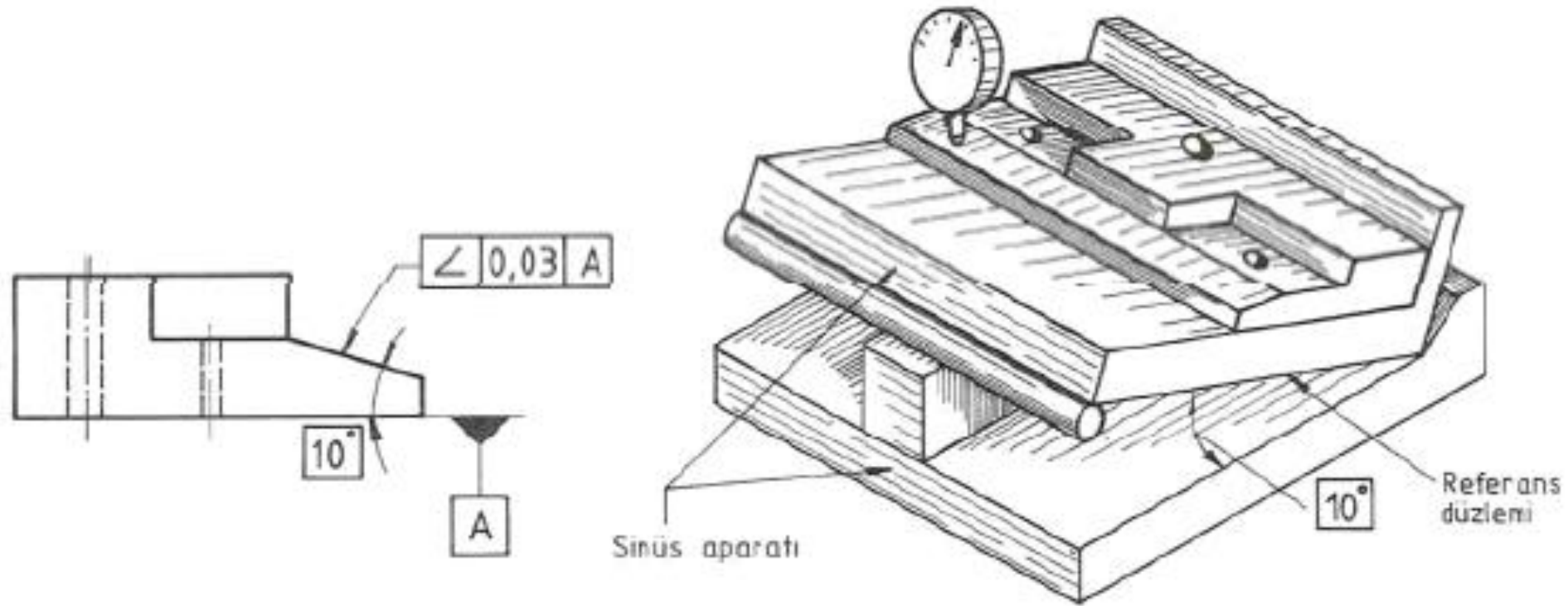

Şekil 113: Bir referans düzlemine göre başka bir düzlemin eğiklik durumu

Tolerans bölgesi, referans düzlemine belirli bir açıda eğik olan iki paralel düzlemle sınırlanmıştır.

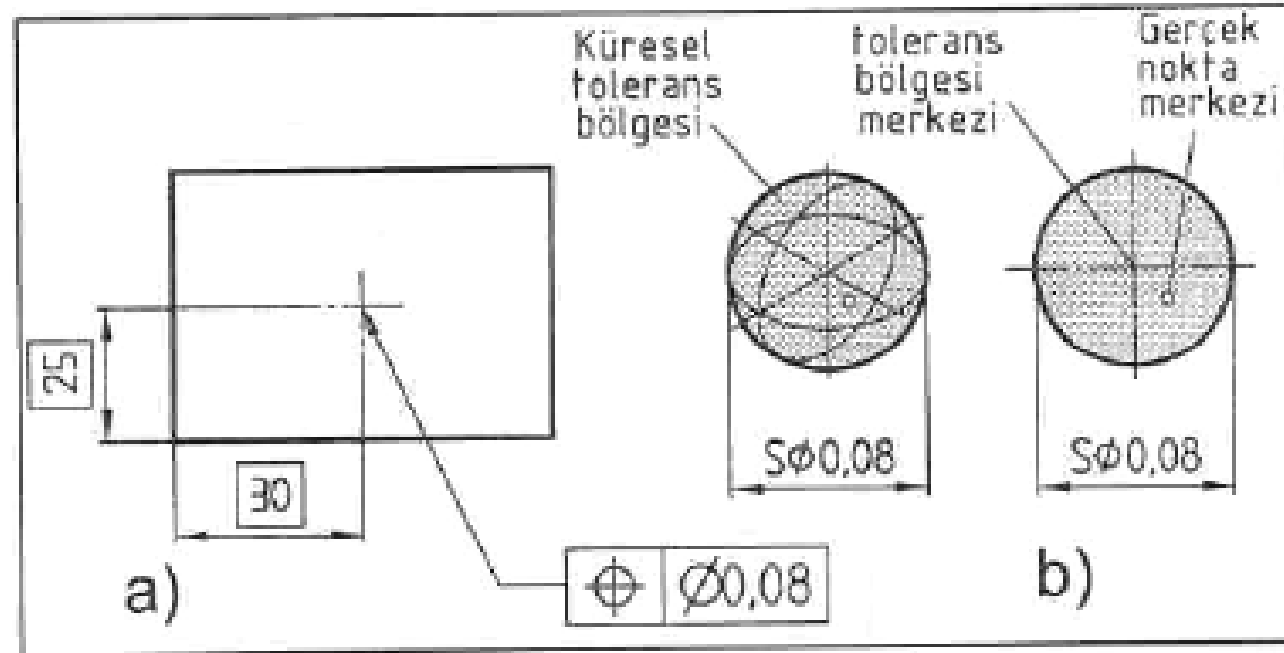
ÖRNEK: Eğik düzlem 0,5 aralıklı ve A referans düzlemine göre 45° eğik olan iki paralel düzlem arasında bulunmalıdır.

EĐIKLİK KONTROLU

- Sinüs aparatu ile ölçülür.
- Parçanın eğik yüzeyi, sinüs aparatu ile ölçme yapılacak tablaya paralel duruma getirilir.
- Kompratör ile ilgili yüzey kontrol edilir.

KONUM TOLERANSI

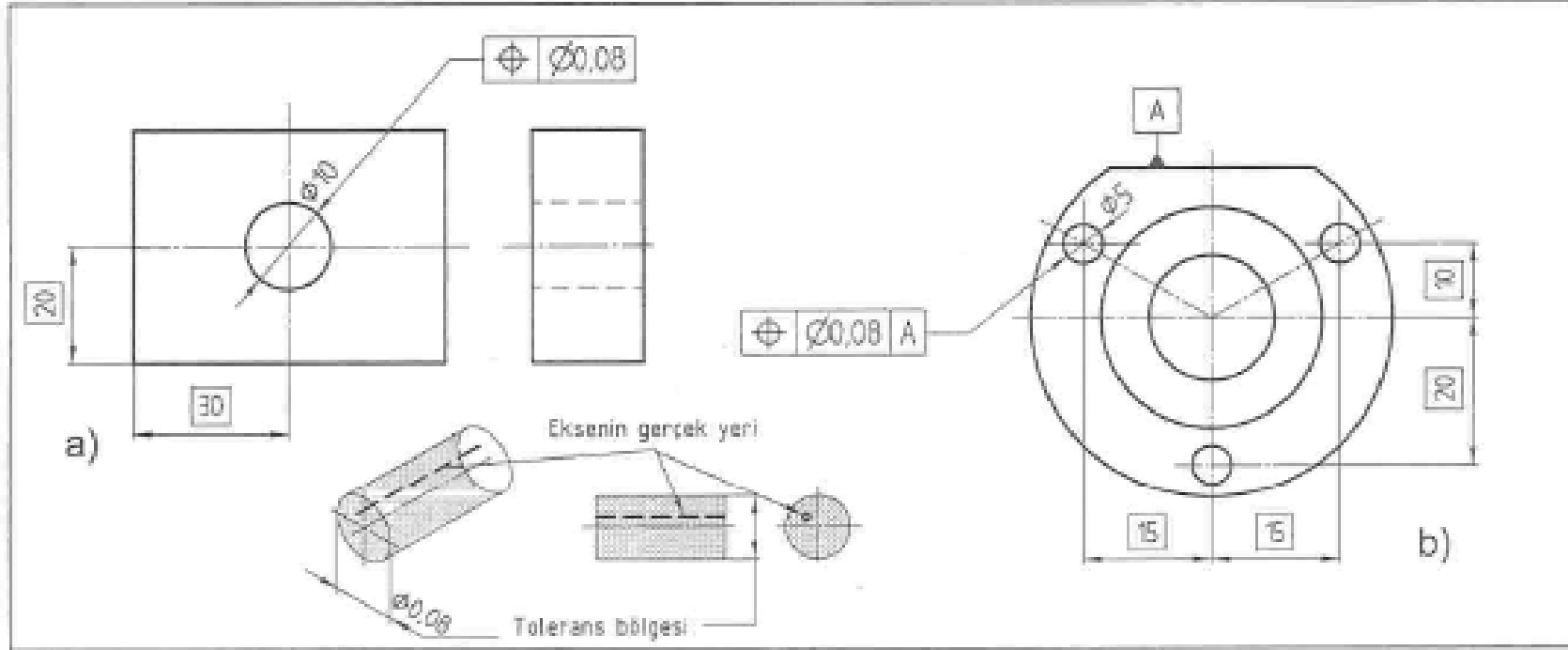
Şekil 115: Bir noktanın konum durumu

Konum, bir elemanın tam yerini tanımlar.

Tolerans bölgesi, söz konusu olan merkez, noktanın teorik konumunda, bir küre veya bir daire ile sınırlanmıştır.

RNEK: Arakesit noktası, söz konusu olan merkez, noktanın teorik konumuyla çakışan 0,08 çaplı bir daire içinde bulunmalıdır.

Bir doğrunun konum toleransı

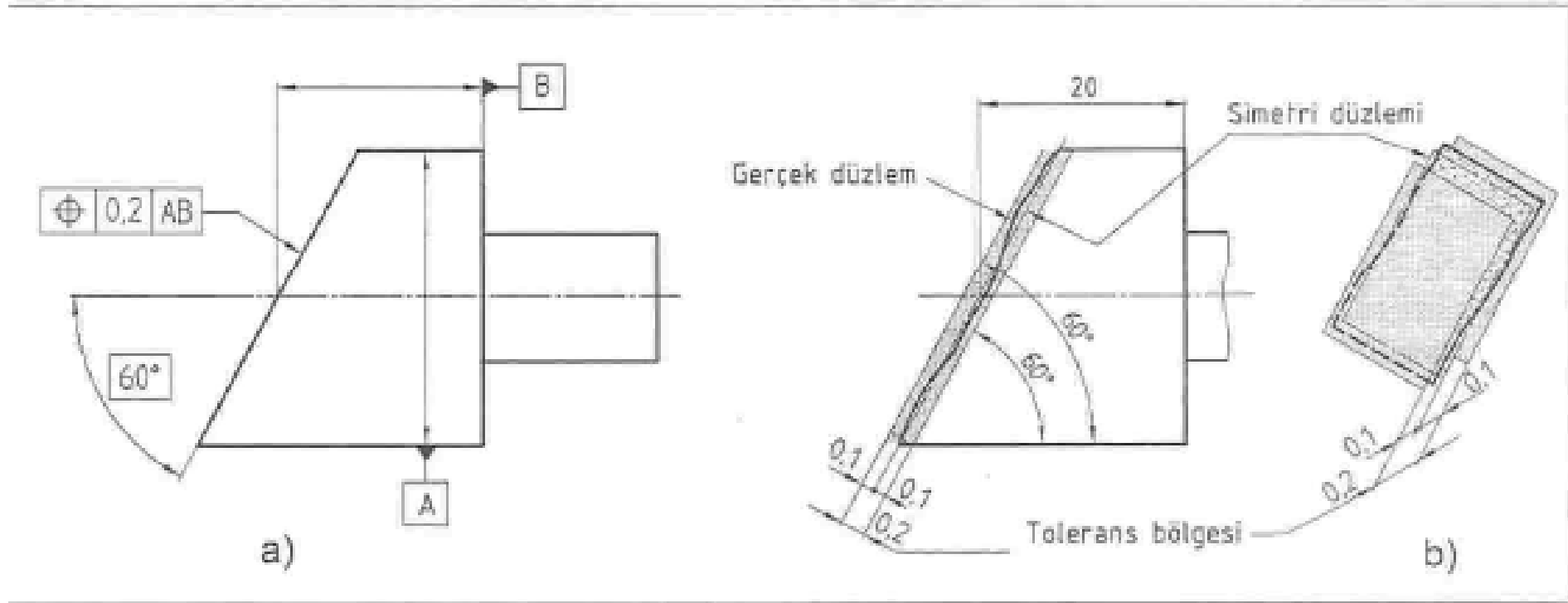

Şekil 116: Bir eksenin konum durumu

- (a) Tolerans bölgesi; Ø işaretini, tolerans değeri takip ederse, sözkonusu eksen çizginin teorik konumu içinde bir silindire sınırlandırılmıştır.
- (b) **Örnek:** Deliğin eksenini, çizginin belirli teorik konumu içinde olan 0,08 çaplı silindirik bir bölge içinde bulunmalıdır.

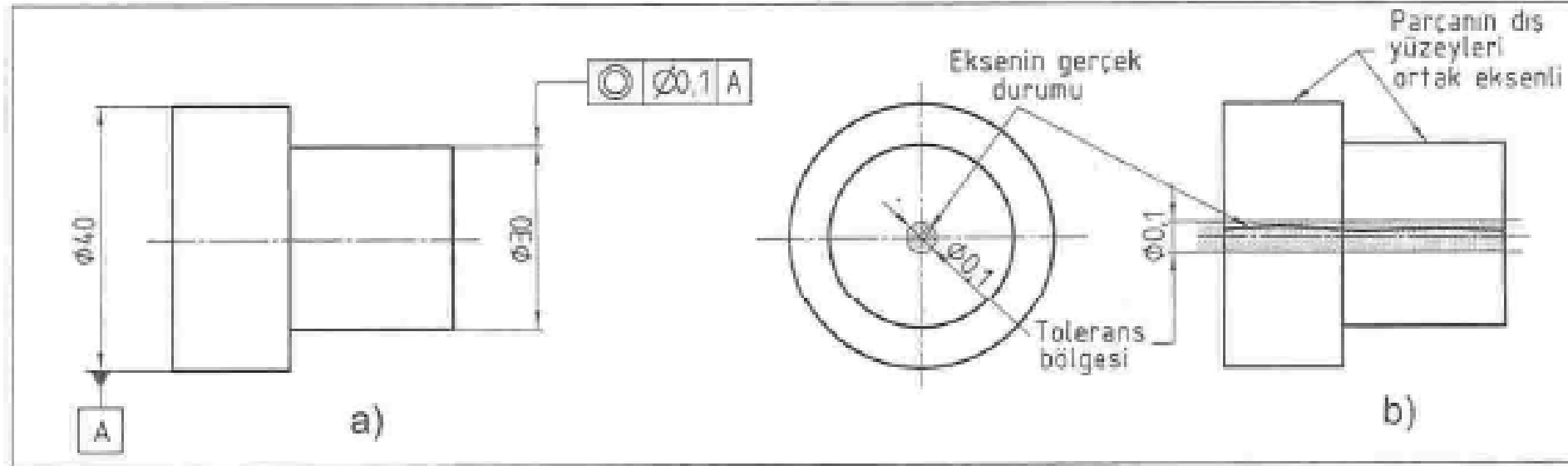
Düz bir yüzeyin konum toleransı

(a) Tolerans bölgesi; sözkonusu yüzeyin teorik konumuna göre simetrik iki paralel düzlemle sınırlanmıştır.

(b) **Örnek:** Eğik yüzey, 0,2 aralıklı ve A ile B referans elemanlarına göre, söz konusu düzlemin belirli teorik konumuna simetrik, paralel iki düzlem arasında olmalıdır.

Eş merkezlik ve eksenlilik toleransı

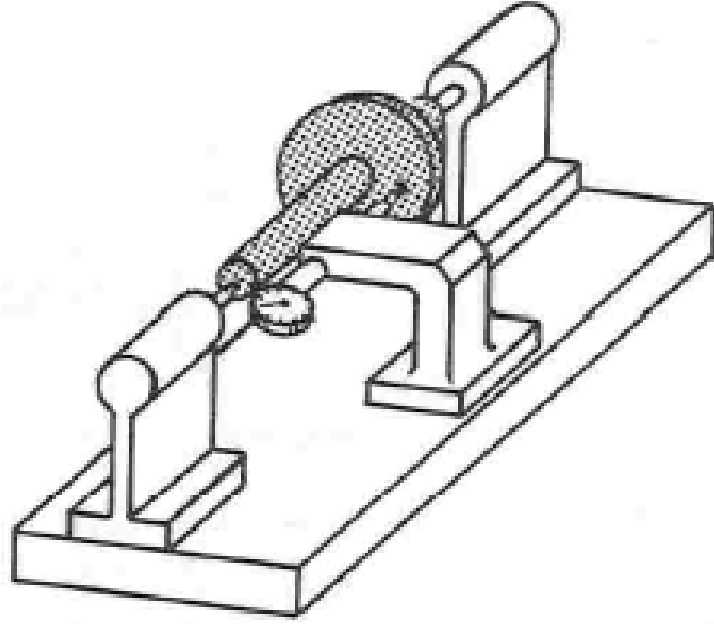

Bir elemanın bütün arakesitlerinin, eksenlerinin bir referans eksenle aynı olması durumudur.

Eş merkezlik; genellikle nokta, eş eksenlilik ise çizgi veya eksenler için kullanılır.

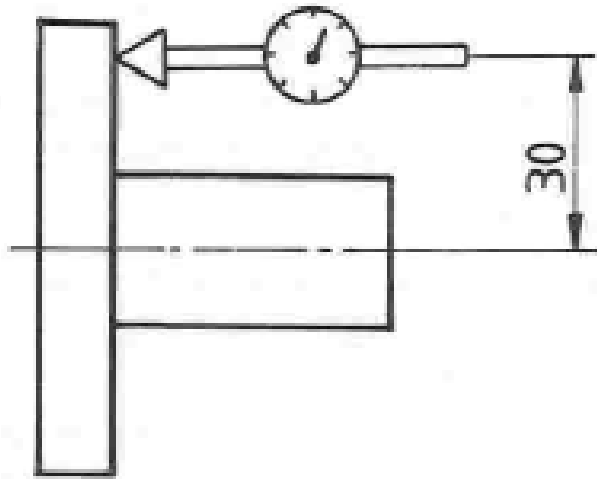
ÖRNEK: Küçük çaplı silindirin yüzeyi, kendi eksenini etrafında döndürüldüğünde, dönme yüzeyi oluşur.

EKSENEL YALPALAMA KONTROLU

Eksenel yalpalamanın ölçülmesi için parça, iki punta arasına konur.

Kompratör istenilen ölçme dairesinin yan yüzeyine temas ettirilerek sapma değeri, bir devir için ölçülür.

KAYNAKÇA

- <http://saygilirulman.com.tr/geometrik-sekil-toleranslari>
- <https://www.makinaegitimi.com/geometrik-olculendirme-ve-toleranslandirma/>
- http://www.garipgenc.com/wp-content/uploads/2011/12/Teknik_Resim_9_AI%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1rma-Toleranslar%C4%B1.pdf
- <https://www.makinaegitimi.com/geometrik-olculendirme-ve-toleranslandirma/>